

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
кафедра журналістики та нових медіа

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЖИСУРА З ПРАКТИКУМОМ

Спеціальність 8.03030101 Журналістика

Галузь знань 0303 Журналістика та інформація

Гуманітарний інститут

2015-2016 рік

Робоча програма з «Режисури з практикумом» для студентів зі спеціальності 8.03030101 Журналістика Галузь знань 0303 Журналістика та інформація (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») - 23 с.

Розробники: доцент кафедри журналістики та нових медіа Лісневська Аліна Леонідівна канд. пед. наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від “10” лютого 2016 року № 8

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа (Нестеряк Ю.В.)

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Гуманітарного інституту з навчальної роботи
 (Єременко О.В.)

ЗМІСТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Ошибка! Закладка не определена.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
III. ПРОГРАМА	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Режисура з практикумом»	11
V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	16
КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА	18
VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	19
IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	21
X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ.....	21
XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисциплін «Режисура з практикумом» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою журналістики та нових медіа на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для цієї спеціальності денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати студенти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Режисура з практикумом», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Режисура з практикумом» покликаний вивчити процес створення аудіовізуального продукту та його цінність з точки зору як комерційного інтересу, так і соціальної та художньої цінності.

Студенти повинні з'ясувати, що для досягнення успіху в цій професії потрібно вміння брати відповідальність на себе, володіти досить серйозним практичним, професійним і людським досвідом, тому **метою** курсу є професійні знання в області моделювання і реалізації телевізійних проектів різних жанрів, заснованих на розкритті сутності законів режисури. Курс знайомить з теоретичними та практичними аспектами режисури екрану, особливостями професії режисера в кіно і на телебаченні, режисера новинної програми та режисера публіцистичного екранного твору, але в основному спрямований на практику, пов'язану з виробництвом відеопродукції інформаційних та інформаційно-аналітичних жанрів.

Завданнями курсу є :

- сформувати у студентів уявлення про процес створення екранної дії, основні тенденції розвитку жанрів телепрограм, їх специфіку;
- розкрити тематичні та жанрові особливості розвитку телепрограм;
- ознайомити студентів з функціями учасників творчої групи, а головне – режисера –керівника творчого процесу;
- ознайомити студентів зі значенням авторського задуму в створенні телепрограми
- розкрити роль та особливості роботи режисера телепрограм.
- сприяти творчому використанню отриманих знань.

Місце курсу в системі фахових, гуманітарних, філософських та інших дисциплін.

Міжпредметні зв'язки. Курс «Режисура з практикумом» спирається на курси «Телевиробництво», «Драматургія екранних жанрів», «Пряме мовлення», «Теорія масової комунікації», використовує поняття мистецтвознавства, журналістики, потребує звернення до психології.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:**

Вимоги до знань студентів

Студент повинен знати :

- технологію створення відеотвору та специфічні аспекти технології створення телерепортажу:
- структурні особливості та природу екранної дії телепрограм різного жанру,
- закони драматургічної композиції та специфічні особливості драматургії репортажу:
- усі елементи мови екрану та особливості їх використання;
- основні прийоми монтажу;
- різні засоби поєднання аудіо та відеообразу.

Вимоги до умінь і навичок студентів.

Студент повинен вміти:

- практично використовувати набуті знання із технологій створення програм різного жанру,
- втілювати у звуко-зоровому вигляді авторський задум,
- володіти законами драматургічної композиції, мовою екрану, працювати із спецефектами і звуком,
- втілювати на практиці основні прийоми монтажу,
- використовувати власний стиль в створенні візуально-звукового образу.
- грамотно скласти режисерський сценарій та монтажний план.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год., із них 10 год. – лекції, 14 год. – практичні заняття, 4 год. – модульні контрольні роботи, 32 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Режисура з практикумом» завершується ПМК.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: функції режисера, режисура екранного видовища, процес створення аудіовізуального продукту, виразні можливості мови екрану, технологія втілення авторського задуму в екранний продукт.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>60</i></p>	<p>Шифр та назва спеціальності: 8.03030101 «Журналістика» Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«магістр»</i></p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 5.</p> <p>Семестр: 10.</p> <p>Аудиторні заняття: 24 годин, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>10 годин</i></p> <p>Практичні заняття: <i>14 годин</i></p> <p>Самостійна робота: 32 годин</p> <p>Вид контролю: <u>ПМК</u></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Модульна контроль	Семестровий контроль
Змістовий модуль I. Режисер - керівник процесу створення екранного видовища.									
1.	Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури	6	4	2	2	-	2	-	-
2.	Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму	14	6	2	4	-	8	-	-
3.	Мізанценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі	10	4	2	2	-	6	-	-
Модульна контрольна робота 1.		2	-	-	-	-	-	2	-
Разом		32	14	6	8		16	2	-
Змістовий модуль II. Екранний твір: від задуму до втілення.									
4.	Режисерський задум. Особливості екранної драматургії	6	2	2	-	-	4	-	-
5.	Режисерський сценарій як технічно-творчий документ. Експлікація нарису, документального фільму, відео сюжету	12	6	2	4	-	6	-	-
6.	Режисерська експлікація замальовки	8	2	-	2	-	6	-	-
Модульна контрольна робота 2.		2	-	-	-	-	-	2	-
Разом		28	12	4	6	-	16	2	-
Семестровий контроль			-	-	-	-	-	-	-
Разом за навчальним планом		60	24	10	14	-	32	4	-

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Режисер - керівник процесу створення екранного видовища.

Лекція 1. Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури.

Природа екранного видовища та засоби його створення. Видовище як організована у просторі та часі демонстрація соціально значущої поведінки людини. Моделювання екранної дії. Дієвість – головна властивість втілення драматургічного матеріалу. Сім компонентів екранного видовища: зображення, звук, простір, час, виконавець, глядач, драматургія. Час у видовищі: теперішній, майбутній, минулий, а також уявлений, історичний, глядацький.

Режисерсько-операторське мислення: між технікою та мистецтвом. Значення внутрішнього бачення режисером екранного образу. Пластичне бачення, зорова пам'ять, уява, як специфічні здібності режисера. Режисер – керівник впливу екранних образів на свідомість та підсвідомість глядача. Роль сценариста, режисера, оператора у процесі створення екранного твору.

Багатовекторність телевізійної режисури. Місце та функції режисера на телебаченні: постановник програми, режисер запису телепрограми, режисер прямого ефіру, режисер новинної програми, режисер-репортер, режисер-публіцист (нарис, документальний фільм), режисер монтажу.

Послідовність етапів створення екранного видовища. Режисерський сценарій як творчо-технічний документ.

Лекція 2. Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму.

Мова екрану як специфічний художній мова - сукупність технічних прийомів і зображувально-виразних засобів. Зображення - «будівельний» матеріал екрану. Мова екрану спирається на закони сприйняття та логіки для всіх мистецтв.

Кадр як первинний елемент мови екрану. Екранне твір - ланцюжок кадрів. Відповідальне ставлення режисера до вирішення і побудови кожного кадру - це тест на професіоналізм. Фотокадр, кінокадр, відеокادر... Статичний і динамічний кадр. Монтажний, сценарний та телевізійний кадр

Структурні елементи кадру. Монтажна фраза. Сцена, епізод.

Виразні можливості планом для режисера

Планом - масштаб зображення, що міститься в кадрі. Класифікація планів. Виразно-зображальні можливості спільних, середніх та крупних планів для режисера.

Композиція та атмосфера кадру.

Світло-тональне та колористичне рішення кадру

Композиція кадру залежить від лінійного, тонального, колористичного рішення, ракурсу. Динамізм екранного кадру – зміна в процесі дії, залежність від характеру епізоду, сцени і всього фільму. Композиція кадру – його побудова, яке обумовлено драматичним змістом, характером і призначенням, що визначає сприйняття зображення глядачем.

Екранні мистецтва – це мистецтва світла та кольору. Світло не тільки створює зображення, але і трактує дію.

Значення атмосфери кадру для емоційного сприйняття екранного видовища

Можливості атмосферного впливу екранного видовища на глядача. Елементи та засоби створення атмосфери.

Лекція 3 . Мізанценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі

Мізанценування в екранному видовищі як побудова системи кадрів.

Режисерське мистецтво - мистецтво мізансценування. Три напрямки засобів режисури – мізансцена, атмосфера, темпо-ритм. Відмінність мізансцени сценічної від екранної. Створення просторових моделей на сцені і знімальному майданчику – одна з головних завдань режисера

Мізансцена один із засобів вираження характеру героя і розкриття образів. Мізансцена екрану – система кадрів, що сприяють розкриттю задуму, що характеризують обстановку, розміщення і взаємодія героїв під час одного з епізодів або сцен.

Складність мови мізансцени. Види мізансценування (за М. Ромом)

Традиційний методі зйомок: загальна характеристика обстановки і розташування акторів за допомогою загального плану - кілька укрупнень для більш детальної окреслення місця дії і персонажів. Побудова мізансцен з використанням панорамування — прийом кінозйомки.

Третій вид мізансцени - глибинна. Глибина мізансцени збільшується вилученням останніх планів від перших.

Глибинна мізансцена та внутрішньокадровий монтаж- виразні можливості в роботі режисера. Один кадр – один фільм: драматургічні можливості.

Рух – основа екранної образності. Види зйомки у русі. Панорамування як елемент мови екрану. Види тревелінгів та їх виразні можливості. Поєднання рухів та статички в монтажній фразі. Закони поєднання монтажних кадрів.

Змістовий модуль II

Екранний твір: від задуму до втілення.

Лекція 4. Режисерський задум. Особливості екранної драматургії.

Задум як розробка основної думки (тема, ідея) та елементів її втілення. Робота режисера з автором (журналіст, сценарист).

Перший етап у драматургії екранного твору - заявка: визначення теми, ідеї, локалізація об'єкту або предмету, планування технології виконання задуму, визначення жанру, форми, хронометражу.

Заявка - юридичний та творчий документ, що забезпечує авторське право. Видовищна форма сценарію. Фактологічна та творча складова авторського задуму телепрограми, їх синтез в мисленні автора. Життєвий матеріал як соціальна реальність, вивчена автором і покладена в основу телевізійного твору.

Засоби створення конфлікту у екранному видовищі: візуальні образи, текст, музика, монтажна природа.

Структура режисерського задуму: творча інтерпретація сценарію, характеристика окремих персонажів, визначення стилістичних і жанрових особливостей; рішення постановки в просторі і в часі у кадрі (ритми, темпи); рішення у просторі (мізансцени, кадрування); принципи художнього та музично-шумового оформлення.

Закони розвитку екранної драматургії. Класична композиція драматургічної логіки. Виразні засоби - звук, колір, пластика, монтаж, ефекти. Закони драматургічної композиції. Драматургія екрану - побудова сценарію в епізодах. Закон контрастності, підпорядкованості, пропорційності.

Лекція 5. Режисерський сценарій як технічно-творчий документ. Експлікація нарису, документального фільму, відеосюжету.

Режисер (director) – ланцюг зв'язку праці сценариста, оператора, художника, оператора, актора, композитора. Тема, ідея, матеріал вимагають своєї форми екранного втілення, а отже, і форми його написання: стислій або поширеної, емоційної, відкритій або стриманою, точної чи вільної. Складові режисерського сценарію Поняття «режисерська експлікація» та «розкадровка».

Відмінність драматургії – відмінність форми запису режисерського сценарію.

Особливості написання режисерського сценарію документального фільму: масштабність, епізоди, логіка, головні засоби виразності.

Особливості експлікації телевізійного нарису: головна думка, авторська позиція, текст як ланцюг сценарної лінії, узагальненість.

Особливості написання режисерського сценарію замальовки: домінування візуальних образів та музичної драматургії, лаконізм та динаміка виразності.

Синопис та монтажний план відеосюжету (репортажу): стислість, головний аспект змісту, робота журналіста.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Режисура з практикумом»

Разом: 60 год., з них лекційних – 10 год., практичні заняття – 14 год.,
підсумковий модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 32 год

Тиждень	I	II	III		IV	V	VI	
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Режисер - керівник процесу створення екранного видовища.				Екранний твір: від задуму до втілення.			
Кількість балів за модуль	106 балів				131 бал			
Лекції								
Дати	1	2	3		4	5	6	
Теми Лекцій	Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури. – 1 бал	Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму– 1 бал.	Мізансценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі– 1 бал		Режисерський задум. Особливості екранної драматургії– 1 бал.	Режисерський сценарій як технічно-творчий документ– 1 бал..	Експлікація нарису, замальовки, відеосюжету– 1 бал	
Теми практичних занять	Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури – 11 балів.	Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму– 11 балів..	Мізансценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі– 11 балів.		Режисерський задум. Особливості екранної драматургії. – 11 балів.	Режисерський сценарій як технічно-творчий документ– 11 балів..	Експлікація нарису, замальовки, відеосюжету– 11 балів..	Режисерська експлікація замальовки– 11 балів.
Самостійна робота	15 балів	15 балів	15 балів		15 балів	15 балів	15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

Режисер - керівник процесу створення екранного видовища.

Тема 1.

Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури.

1. Надати письмове обґрунтування складовим екранного видовища. Надати приклад будь-якого екранного епізоду та розібрати на ньому складові екранного видовища.
2. Обґрунтувати поняття «багатовекторність телевізійної режисури». Надати приклади та розібрати функції режисера – керівника створення екранного видовища.

Основна література

1. Безклубенко С. Д. Відеологія. Основи теорії екранних мистецтв. – К.: “Альтерпрес”, 2004.
2. Дворко Н. И. Профессия – режиссер мультимедиа. – Санкт-Петербург.: СПбГУП, 2004. – 160 с.
3. Муратов С.А Телевидение в поисках телевидения. – М.: Изд-во МГУ. 2001.

Додаткова література

1. Щербаков Ю. Сам себе и оператор, сам себе и режиссер. – Ростов н/Д: Феникс, 2000. – 448 с.

Тема 2

Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму

1. Зробити покадровий аналіз епізоду з м/ф «Бобік в гостях у Барбоса» та вибудувати структури фільму з епізодів.
2. Зробити покадровий аналіз 1-го епізоду з х/ф «Мемуари гейши», опис композиції (загальних) кадрів та засобів створення атмосфери у кадрах епізоду.

Матеріали до практичних занять

Мультфільм «Бобік в гостях у Барбоса»
 Сценарій - М. Лібін (за казкою М. Носова), режисер - В. Попов
 Х/ф «Мемуари гейши» (2005 р.)
 Режисер - Джеймс Кемерон
 За романом А. Голдена "Щоденники гейши"

Основна література

1. Безклубенко С. Д. Відеологія. Основи теорії екранних мистецтв. / Безклубенко С.Д. – К.: “Альтерпрес”, 2004. – 203 с.
2. Горюнова Н.Л. Художественно-выразительные средства экрана / Н.Л. Горюнова. – М. : 2004. – 203 с.

3. Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н. Ширман. - К. : ЗАТ “Телерадіокур’єр”, 2004. – 448 с.

Додаткова література

1. Вартанов А. С. Актуальные проблемы телевизионного творчества: На телевизионных подмостках : учебное пособие / А.С. Вартанов. - М.: Высшая школа, 2003. – 324 с.
2. Медынский С. Компонуем кадр / С. Медынский. - М. : Искусство, 1992 . - 240 с.

Тема 3.

Мізансценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі

1. Зробити покадровий аналіз епізоду з х/ф «Місто зустрічі змінити не можна» та епізоду телевізійного шоу «Україна має талант» з точки зору використання різних видів руху камери.
2. Зробити покадровий аналіз епізоду з х/ф «Римські канікули» з точки зору створення мізансцени та розкриття ставлення принцеси до ситуації у сюжеті.
3. Зробити схему простору та розташування персонажів у залі палацу.

Самостійно

Описати види планів та руху камери студійної зйомки ранкової програми «Сніданок з 1+1» та політичного ток-шоу «Шустер-лайф»

Написати кіносценарій (1-2хв.) фільму з несподіваним фіналом (один кадр – один фільм)

Матеріали до практичних занять

Х/ф «Місто зустрічі змінити не можна» (1979 р.)

Режисер – Станіслав Говорухін, за романом братів Вайнерів

Телевізійне шоу «Україна має талант» (канал «1+1»)

Програма «Сніданок з «1+1»

Ток-шоу «Шустер-лайф»

Х/ф «Римські канікули» (1953 р.)

Режисер – У. Уайлером, сценарій Д. Трамбо

Основна література

1. Горюнова Н.Л. Художественно-выразительные средства экрана / Н.Л. Горюнова. – М. : 2004. – 203 с.
2. Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н.Ширман. – К.:ЗАТ “Телерадіокур’єр”, 2004. – 448 с.

Додаткова література

1. Зазыкин В.Г., Гостев А.А. Психологические проблемы эффективности воздействия телевидения и радиовещания. - М., 1989.
2. Ромм М. И. Лекции о кинорежиссуре / М.И. Ромм. - М. : Союз кинемат-в СССР, 1973. – 264 с.
3. Щербаков Ю. Сам себе и оператор, сам себе и режиссер / Ю. Щербаков. – Ростов н/Д: Феникс, 2000. – 448 с.

Змістовий модуль II.
Екранний твір: від задуму до втілення.

Тема 5.
Режисерський сценарій як технічно-творчий документ.

- *Надати письмові відповіді*

1. Телепубліцистика як засіб образного узагальнення одиничного факту, типізація явища. Роль автора на екрані.
2. Відмінність художніх жанрів від інформаційних, домінування авторського начала.
3. Нарис – ядро художньої телепубліцистики (портретний та дорожний нарис).
4. Замальовка, есе, документальна повість (новела), реаліті, вікторина, конкурс.
5. Документалістика (телевізійний портрет, історичний портрет (подія, явище).

- *Зробити режисерську експлікацію та розкадрувати епізод фільму «Троє».*

Автор сценарію - Раміль Ямалєєв.

Спицы. Руки, вяжущие свитер...

- Егор!- похвала его мать.

Свитер был похож на первый снег...

Егор натянул его, лишь мельком взглянув на свое отражение в зеркале.

Хлопнула дверь, и он уже мчался по ступеням.

Двор встретил его привычными криками, игравших в футбол ребят. Но вдруг все замолчали, заметив Егора. Вернее его белый свитер.

Застывшие мальчишки. Лица. Удивленные глаза. И чей-то вкрадчивый голос:

-Хочешь на ворота встать?

Егор посмотрел на Долгвязого. Молча кивнул. Его свитер вызывающе белел на фоне серой кирпичной стены, где были нарисованы «ворота».

Это была мишень. В которую хотелось попасть. Долговязый парень установил мяч. Короткий разбег и удар. Такой, чтобы обязательно угодить в Егора.

Попал!

-Поймал! – радостно закричал Егор, крепко прижимая к груди мяч.- Давай еще!

Удар. Во вратаря...

Каждый раз на белом фоне четко отпечатывался грязный футбольный мяч.

Егор не плакал. Лишь смотрел упрямо.

-Хочешь? – Долговязый ткнул пальцем в сторону Мары. Но тот лишь презрительно взглянул и пошел прочь. За ним двинулся и Че. Они шли не оборачиваясь, а за спиной слышались удары мяча.

Основна література

1. Дворко Н.И. Интерактивный документальный фильм: творческий поиск и экспериментирование. // Сборник научных трудов SWorld. – Выпуск 3. Том 49. – Одесса : КУПРИЕНКО СВ, 2013. – С. 41-45.
2. Дворко Н.И. Выразительные возможности телевизионного экрана // Электронные СМИ : Современное состояние и развитие : Науч-практ. Конф. Каф. Журналистики СПбГУП: под. ред. М.И. Кима, 2002. – С. 82-84.
3. Рабигер М. Режиссура документального кино (рефер. излож.). Учеб. пособие / М. Рабигер. – М. : ИПКРТ. – 96 с.

4. Телевізійна журналістика: Учеб. // Редколегія: Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А. Я. Юровський. – М., 1998.

Додаткова література

1. Копылова Р. Кинематограф плюс телевидение. – М., 1977.
2. Миллерсон Дж. Телевизионное производство: Пер. с англ. под ред. Маковеева В.Г. - М.: Изд-во ГИТР, 2004. - 567 с.
3. Фрольцова Н. Т. Типология творческой деятельности в аудиовизуальной коммуникации. / Н.Т. Фрольцова – Мн., 2003.

Тема 6.

Експлікація нарису, документального фільму, відеосюжету.

1. Зробити аналіз документального фільму «Ярослав Мудрий» («Оскар Уайльд» (серія «Генії та злодії»), «Янгол - демон» (київський період життя Врубеля)) з точки зору атмосфери, темпо-ритм, метафори, лейтмотивність. Визначити ідею, сценарний хід, втілення задуму за допомогою засобів режисури. Монтажні переходи та побудова епізодна.
2. Скласти режисерську розкадровку кульмінаційного епізоду. Проаналізувати режисерські засоби.
3. Написати монтажний план будь-якого тематичного відеосюжету.

Основна література

- 1 Беляєв І. Спектакль документів: відкриття телебачення / *Ігорь Беляєв*. — М.: ЗАО «Издательский дом Гелеос», 2005. - 352 с.
- 2 Рабигер М. Режисура документального кіно (рефер. излож.). Учеб. пособие / М. Рабигер. – М. : ИПКРТ. – 96 с.
- 3 Саруханов В.А. Азбука ТВ / В.А. Саруханов. – М.: Аспект Пресс. 2002. – 222 с.
- 4 Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н.Ширман. – К.:ЗАТ «Телерадіокур'єр», 2004. – 448 с.

Тема 7.

Режисерська експлікація замальовки

Зробити аналіз замальовки (ролику) «Гімн України» («Фобії», «Несподіванка») та режисерську експлікацію (тема, ідея, образи, драматургія, режисерська концепція). Визначити атмосферу, темпо-ритм, метафори, лейтмотивність. Монтажні переходи та побудова епізодна.

Основна література

- 1 Беляєв І. Спектакль документів: відкриття телебачення / *Ігорь Беляєв*. — М.: ЗАО «Издательский дом Гелеос», 2005. - 352 с.
- 2 Рабигер М. Режисура документального кіно (рефер. излож.). Учеб. пособие / М. Рабигер. – М. : ИПКРТ. – 96 с.
- 3 Саруханов В.А. Азбука ТВ / В.А. Саруханов. – М.: Аспект Пресс. 2002. – 222 с.

4 Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н.Ширман. – К.:ЗАТ “Телерадіокур’єр”, 2004. – 448 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

Тема 1. Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури.

1. Надати приклади та зробити опис відеопродукту будь-якого жанру, в якому є особливості використання часу (теперішній, минулий, майбутній, уявлений, історичний, глядацький) та його поєднання.
2. Розібрати телерепортаж із стендапів з точки зору орієнтації у просторі.

Тема 2. Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму

Х/ф «Мемуари гейши»

Режисер - Джеймс Кемерон

За романом А. Голдена "Щоденники гейши"

1. Зробити розкадровку 2-го епізоду (за планами) та проаналізувати атмосферу та темпо-ритм.
2. Проаналізувати атмосферу, особливості паралельної дії та колористичного рішення двох ліній 3-го епізоду.
3. Відповісти на питання: Що не дає епізоду розпастися на частини?
4. Зробіть драматургічний аналіз будь-якої авторської програми (з чого складається кожна частина композиції в екранній дії). Опишіть природу конфлікту. Зробіть аналіз ідейно-тематичного каркасу, лейтмотивність (повторення образів).
5. Надайте відеозапис прикладу.

Тема 3. Мізанценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі.

1. Описати види планів та руху камери студійної зйомки ранкової програми «Сніданок з 1+1» та політичного ток-шоу «Шустер-лайф»
2. Написати кіносценарій (1-2хв.) фільму з несподіваним фіналом (один кадр – один фільм).

Змістовий модуль II.

Тема 4. Режисерський задум. Особливості екранної драматургії.

1. Скласти сюжетну дію (сценарій) зі слів (додається), чітко притримуючись законів драматургічної композиції та її складових.
Слова:
вальс, море, каблучка, сварка, праска
зима, кар’єра, сварка, Жучка, протигаз
2. Написати кіносценарій (1-2хв.) фільму з несподіваним фіналом (один кадр – один фільм)

Тема 5. Режисерський сценарій як технічно-творчий документ.

1. Зробити кадрування та експлікацію з аудіообразом на текст:

Жан идет к реке
Тросточка в руке
Шляпа на боку
Клякса на носу

2. Зробити аналіз телевізійного нарису «Життя яскраве» з точки зору режисерської побудови матеріалу, ступені узагальнення, елементи зв'язку та переходів. Визначити ідею, сценарний хід, втілення задуму за допомогою засобів режисури (режисерська концепція).

Тема 6. Експлікація нарису, документального фільму, відеосюжету.

1. Надайте приклади нарису (дорожнього та портрету), телерозповіді, документальної драми, документально фільму.

2. Зробіть детальний аналіз нарису чи документального фільму за наступними пунктами:

- Драматургія як екранна дія, композиція, ідейно-тематичний каркас;
- Особливості ведення, імідж, стиль, тембр, образ ведучого;
- Мізансценування (студійна зйомка) – прості, його оформлення, плани, рух;
- Атмосфера (колір, звук, світлотінь, шуми, темпоритм);
- Структура в епізодах.

Тема 7. Експлікація замальовки.

1. Розробити експлікацію замальовки, звернути увагу на музичну драматургію та логіку візуальних образів.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. Режисер - керівник процесу створення екранного видовища. 20 год			
Тема 1. Складові екранного видовища. Багатовекторність телевізійної режисури.	практичне заняття, мк	15	I
Тема 2. Мова екрану та її складові. Кадр, план, ракурс, атмосфера та композиція кадру як засоби втілення режисерського задуму	практичне заняття, мк, ІНДЗ	15	II-III
Тема 3. Мізансценування в екранному видовищі. Виразні можливості зйомки у русі.	практичне заняття, мк	15	IV
Змістовий модуль II. Екранний твір: від задуму до втілення 18 год			
Тема 4. Режисерський задум. Особливості екранної драматургії.	практичне заняття, мк	15	IV-VI
Тема 5. Режисерський сценарій як технічно-творчий документ.	практичне заняття, мк, ІНДЗ	15	V-VII
Тема 6. Експлікація нарису, документального фільму, відеосюжету.	практичне заняття, мк	15	V-VII
Тема 7. Експлікація замальовки.	практичне заняття, мк, ІНДЗ	15	VI-VII

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Режисура з практикумом» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	5	5
2.	Відвідування практичних занять	1	7	7
3.	Робота на практичному занятті	10	7	70
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	15	7	105
5.	Модульна контрольна робота	25	2	50
6.	ІНДЗ	30	1	30
Максимальна кількість балів 267				
Коефіцієнт 2,6				

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, повідомлення, доповідь.

Методи письмового контролю: модульна контрольна робота, самостійна робота

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання,

самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної, індивідуальної та модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи та індивідуального навчально-дослідницького завдання залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;

- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- навчальні посібники;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт),
- технічні засоби (відеокамера, монтувальна станція)

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безклубенко С.Д. Відеологія. Основи теорії екранних мистецтв / С.Д. Безклубенко – К.: «Альтерпрес», 2004. – 328 с.
2. Вакурова Н. Типология жанров современной экранной продукции / Н. В. Вакуров. – М.: Ин-т современного искусства, 1997. – 156 с.
3. Венгер І. Я. Авторські програми в контексті комерційного телебачення / І.Я. Венгер // Теле- та радіожурналістика: наук. зб. – Вип. 13. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – С. 169-175.
4. Горюнова Н. Л. Художественно-выразительные средства экрана. Изобразительно-звуковой образ : учеб. пособие / Н. Л. Горюнова. – М., 2000. – Ч. III. – 138 с.
5. Гоян В. Екранність телевізійної мови як приклад пропорційної взаємодії візуально-вербальних образів телекомунікації - Електронний ресурс : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2148>

6. Дворко Н.И. Интерактивный документальный фильм: творческий поиск и экспериментирование. // Сборник научных трудов SWorld. – Выпуск 3. Том 49. – Одесса : КУПРИЕНКО СВ, 2013. – С. 41-45.
7. Дворко Н.И. Выразительные возможности телевизионного экрана // Электронные СМИ : Современное состояние и развитие : Науч.-практ. Конф. Каф. Журналистики СПбГУП: под ред. М.И. Кима, 2002. – С. 82-84.
8. Зазыкин В.Г., Гостев А.А. Психологические проблемы эффективности воздействия телевидения и радиовещания. - М., 1989.
9. Копылова Р. Кинематограф плюс телевидение. – М., 1977.
10. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевидение вчера, сегодня, завтра. – М., 1984.
11. Матвеева Л.В., Аникеева Т.Я., Мочалова Ю.В. Экранный образ и личностные особенности телеведущих // Психологический журнал. 1999. № 1.
12. Миллерсон Дж. Телевизионное производство: Пер. с англ. под ред. Маковеева В.Г. - М.: Изд-во ГИТР, 2004. - 567 с.
13. Новітні технології телерадіомовлення: світовий досвід Матеріали наукового колоквиуму Київ, 16 листопада 2011 р. Упорядник В. Гоян. – Електронний ресурс : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=rozdily&rozdil=6>
14. Рабигер М. Режиссура документального кино (рефер. излож.). Учеб. пособие / М. Рабигер. – М. : ИПКРТ. – 96 с.
15. Ромм М. И. Лекции о кинорежиссуре / М.И. Ромм. - М. : Союз кинемат-в СССР, 1973. – 264 с.
16. Саруханов В.А. Азбука ТВ / В.А. Саруханов. – М.: Аспект Пресс. 2002. – 222 с.
17. Соколов А. Г. Монтаж. Телевидение, кино, видео. Ч. 1. / А. Г. Соколов. – М.: «625». 2005. – 243 с.
18. Телевизионная журналистика: Учеб. // Редколлегия: Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А. Я. Юровский. – М., 1998.
19. Фрольцова Н. Т. Типология творческой деятельности в аудиовизуальной коммуникации. / Н.Т. Фрольцова – Мн., 2003.
20. Фрумкин Г.М. Сценарное мастерство: кино-телевидение-реклама : учебное пособие / Г.М. Фрумкин. – изд. 2-е. – М.: Академический проект, 2007. – 224 с.
21. Черняков Б. І. Феноменологічні властивості зображення як категорії культури та журналістикознавства // Наукові записки Інституту журналістики. – Т. 20. – К., 2005.
22. Щербаков Ю. Сам себе и оператор, сам себе и режиссер / Ю. Щербаков. – Ростов н/Д: Феникс, 2000. – 448 с.
23. Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас / Р.Н.Ширман. – К.:ЗАТ “Телерадіокур’єр”, 2004. – 448 с.
24. Ширман Р.Н. Алхимия режиссуры. Мастер-класс / Р.Н. Ширман. - Киев : ЗАО «Телерадиокурьер», 2008 - 448 с.
25. Шубіна І. Основи драматургії та режисури рекламного відео: Творча майстерня рекламіста.- М: ІКЦ «Март», Ростов н/Д: Видавничий центр «Березень», 2004.

Робоча програма навчального курсу
«Режисура з практикумом»

Укладач: *Лісневська Аліна Леонідівна*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка